

νὸν ὄνομα τῆς νήσου Κορφοί, τὴν ὁποίαν οἱ ἀρχαῖοι ὠνόμαζον Κόρκυραν ἢ Κέρκυραν. Ἰσχυρὰ τεῖχη περιβάλλουσιν ἐν μέρει καὶ τὴν κάτω περιφέρειαν ὡς καὶ τὴν κλιτὺν τοῦ βράχου. Ὅπου ὁ φαῖς καὶ διερωγῶς αὐτοῦ ἀσβεστόλιθος προβάλλει εἰς τὸ φῶς, τὴν ἐνδύον προφυλάττοντες ἀπὸ τῆς φθορᾶς καὶ μετριάζοντες τὰς ῥωγμὰς αὐτοῦ πράσινοι θάμνοι φυόμενοι πικροῦ ὕπου εἰμποροῦν νὰ εὗρουν ὀλίγην τροφήν. Κυπάρισσοι μὲ τὸ βαθυπράσινον αὐτῶν χροῖμα κατέρχονται σοβαρὰ ἀπὸ τῆς κλιτύος τῆς ὑψίστης κορυφῆς καὶ ὀρθοῦνται σύμπαντοι ἐπὶ τῆς μεταξὺ τῶν δύο κορυφῶν ῥάχews.

Ἡ θέα τῆς πόλεως, ἥτις ἐξελίσσεται πλησίον καὶ ὀπισθεν τῆς βραχέως ἀκροπόλεως, εἶνε πολὺ ὀλιγώτερον παθητική. Ὁ εἰσπλέων διακρίνει ὁλονὲν εὐκριέστερον γραφικὴν σωρείαν οἰκιῶν, αἱ ὁποῖαι παρὰ τὴν θάλασσαν εὐπειθῶς ἀκολουθοῦσι τὴν ιδιότροπον γραμμὴν τῆς βραχέως ἀκτῆς, ποικίλαι, στεναὶ καὶ ὑψηλαὶ μέχρι τεσσάρων καὶ πέντε πατωμάτων, ὅπου ἐξ ἀνάγκης βέβαια συμβαίνει ἐν μικραῖς πόλεσιν, ὅσας ἐπὶ ζώνης φρουρίων περιβαλλόμεναι στεροῦνται πάσης εὐρυχωρίας.

Εἰς τὸν ἐξ Ἰταλίας προερχόμενον ἡ γενικὴ τῆς πόλεως φυσιογνωμία παρουσιάζει τι τὸ σύνθηες καὶ οἰκεῖον, ὡς καὶ τὰ κωδωνοστάσια τῶν ἐκκλησιῶν, τὰ ὁποῖα ὑψοῦνται τῆδε κακῆς. Ἀλλ' εὐθὺς ὡς ὁ ποὺς ἡμῶν πατήσῃ τὴν ξηρὰν τὸ πρᾶγμα μεταβάλλεται: "Ὅσω καὶ ἂν ἔχῃ τι τὸ ἰταλικόν, ὅτι τὰ ὑπόγεια τῶν οἰκιῶν ἔχουσι πολλάκις σχῆμα στοῶν ἢ σκιαδῶν, ἡ ζωὴ καὶ ἡ κίνησις παρίστανται εἰς τὸν Εὐρωπαϊὸν ξενικῶς ἀνατολικὰ. Ἦδη κάτω, μόλις ἀφήσῃ τις τὸν περίβολον τοῦ τελωνείου, πρέπει νὰ διαβῇ δι' ἀνηκούστου μίγματος ὁσμῶν, τὰ κύρια τοῦ ὁποίου συστατικὰ φαίνονται νὰ εἶνε καίμενον ἔλαιον, ἰχθύες οὐχὶ ἄμεμπτοι καὶ αἷγιος τυρὸς διαφόρων ἡλικιῶν. . . Ὅταν δέ τις ἀνέλθῃ πλεον τὴν κυρίαν τῆς συναλλαγῆς ἀρτηρίαν, τότε παρίσταται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἡ ἐν ἀρχῇ περιγραφεῖσα θέσις τῆς νήσου ἐν τῇ παγκοσμίῳ συγκοινωνίᾳ. Παρὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν ἐνδυμασίαν ἐμφανίζεται ἡ φουστανέλλα τῶν Ἀλβανῶν, ὡς λευκὴ πολύπτυχος ἐσθῆς τοῦ μπαλέττου — ἐπειδὴ μόνον οὕτως εἰμπορεῖ κανεὶς νὰ τὴν ὀνομάσῃ, — ἡ πλατεῖα βράκκα τῶν νησιωτῶν τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, ἰθαγενῶν ἐνδύματα, ξένων χωρῶν ναῦται, Ἕλληνες ἱερεῖς μὲ τὰ ποδήρη μαῦρά τῶν ῥάσα καὶ μὲ τὰ καλυμμαῦχια ἐν εἰδεί ὑψηλῶν ἄνευ σκιαδίου πύλων.

Ἰταλικά καὶ ἑλληνικά, γαλλικά καὶ γερμανικά, ἀλβανικά καὶ βεθιώως καὶ τουρκικά διασταυροῦνται εἰς τὴν ἀκοήν σας λαλούμενα ὑπ' ἀνθρώπων φέρδην μίγδην σπευδόντων, κραυγαζόντων, χειρονομούντων. Εἰς ἐμὲ προσωπικῶς ἰδιαι-

τέραν ἐντύπωσιν ἐνεποίησε πάντοτε καὶ τι ἡσυχότερον, ἀσημότερον: αἱ ἑλληνικαὶ τῶν ὁδῶν πινακίδες καὶ αἱ τῶν καταστημάτων ἐπιγραφαί. Ἐν ταύταις κατενόησα τὸ πρῶτον πρακτικῶς, ὅτι ἡ Ἑλλάς καὶ οἱ Ἕλληνες πράγματι ὑπάρχουσι καὶ ζῶσιν. Ἐπὶ τέλους ἀφικνούμεθα εἰς μίαν ἀθροιστικὴν ἐγκαρσίαν ὁδόν, μετὰ δέ τινα βήματα, ἰδοὺ ἡμεῖς ἐπὶ ἐπιμήκους ὑπὸ δενδροστοιχιῶν σκιαζομένης πλατείας, τῆς παραδοξοτέρας ἣν εἶδὲ τίς ποτε, καὶ ἡ ὁποία παρεντίθεται ἐνταῦθα μεταξὺ τοῦ ὄγκου τῆς πόλεως καὶ τοῦ φρουρίου.

Αὕτῃ εἶνε ἡ περίφημος Σπιαράδα τῶν Κερκυραίων. Ἀριστερὰ περιορίζεται ὑπὸ τοῦ εὐπροποῦς ἀλλὰ μηδεμίαν ἔχοντος ἀξίωσιν παλατίου, τὸ ὁποῖον οἱ Ἀγγλοὶ φιλοδόμησαν διὰ τοὺς ἀρμοστάς των, καὶ τὸ ὁποῖον τώρα ἀνήκει εἰς τὸν Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος. Ἐν τῷ θελκτικῷ πρὸ αὐτοῦ κήπῳ ἵσταται ὁ ὀρειγάλκινος ἀνδριάς ἐνὸς τῶν Ἀγγλῶν ἐκεῖνων, ὅπισθεν δ' αὐτοῦ ἀνεμίζει τοὺς κλάδους τοῦ ἐν φοινικόδενδρον. Ἐνώπιον ἡμῶν κεῖται ἡ βραχέως ἀκρόπολις, κεχωρισμένη τῆς πόλεως διὰ βαθείας τάφρου, παρ' αὐτὴν δ' ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ τὸ βλέμμα φέρεται πέραν τῆς θαλάσσης πρὸς τὰς ἀκτὰς τῶν νήσων καὶ τῆς ἡπείρου ἀπέναντι.

PR DI' HIRSCHFELD

Ἐπεται τὸ τέλος

ΘΑΝΑΤΟΣ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΟΥ

Διήγημα

Συνέχεια, ἴδε σ. 179.

Ἦρθεν ὁ Αὐγουστος. Ὁ βαρεμένος μπορούσε νὰ πάρῃ τὸ πόδι του, μὰ νὰ τὸν πάρῃ ἀνθρώπου μᾶτι δὲν ἤθελε, κ' ἔμενε 'ς τὸ σπῆτι του κλεισμένος. Ἀπὸ τὸ παραθύρι του κανεὶς ἀντίκρυζε τὸν ἡμερογιαλὸ τοῦ Θαλασσοχωριοῦ ν' ἀλλάζῃ χίλια χρώματα, σὰ χίλια ὄνειρα σὲ κάθε χρυσοφίλημα τοῦ ἡλίου ἀπ' τὸ πρῶτ' ὡς τὸ βράδυ· ἀντίκρυζε κανεὶς τὸ πέλαγος· ῥοδογάλανο τὴν αὐγὴν, τὸ μεσημέρι ἀσημοχρυσωμένο, μαυροπράσινο σὲ λιγάκι, μενεξεδένιο μιὰ στιγμὴ 'ς τὸ βασιλεμα· καὶ κάποτε τρεμούλιαζε μ' ὅλα μαζὶ τὰ χρώματα σὰν κόσμος ὁλόκληρος μὲ κάθε λογῆς ἔγνοιαις καὶ πάθῃ. Κ' οἱ ἄνεμοι τὸν ἐσπρωχναν τὸν ἡμερογιαλὸ τοῦ Θαλασσοχωριοῦ πότε βλαθεὶς 'ς τὸ κανάλι, πότε τὸν ἔχυναν περίσσιο πρὸς τὴ στεριά· καὶ ἄλλην ὥσιν τοῦδινε ὁ βοριάς, ἄλλη γλυκάδα ὁ μαῖστρος, ἄλλη μυρουδιά ὁ πονέντης, ἄλλα κύματα ἢ νοτιά. Κι' ὁ βαρεμένος ἀπ' τὸ παραθύρι του, κάλλιο ἀπ' τὰ χρώματα ὅλα καὶ ἀπ' τὰ μουρουρίσματα καὶ ἀπ' ταῖς πνοαῖς καὶ ἀπ' τὰ κάλλη ὅλα ἐκεῖνα, ἐνοιθε τὰ μονόξυλα ποῦ ἔσχιζαν ἀνάλαφρα τὰ ἡσυχὰ νερά, μὲ τὸ λευκὸ πανάκι,

πρίμα, και δύσκολα τὰ ξεχώριζες ἀπὸ τῆς μαυραῖς φαλαρίδες κι' ἀπ' τὰ γλαρόνια τὰ βαμπυκόφτερα. Κ' ἔβλεπε τὰ ψαροκάϊκα νὰ πηγαίνουν ὡρχονται φορτωμένα 'ς τὸ μῶλο· παραπέρα ἢ μαοῦνες ἔπαιρναν τὰ πριμαρόλια τῆς σταφίδας, γιὰ τὴ μεγάλη χώρα. Κι' ἀπὸ τὴν πίσω μεριά τοῦ σπιτιοῦ ξεχώριζεν ἡ πράσινη γραμμὴ τοῦ κάμπου. Κεχριμπαρένια γυάλιζαν τὰ σταφύλια 'ς τὰ κλήματα κ' ἡ σταφίδες μυρολογούσαν 'ς τ' ἁλώνια. Πῶς ἐμοσχολοῦσεν ὁ κάμπος ὁ πολυκαρπὸς! Κάθε νοικοκύρης, μὲ τὸ γλυκοχάραμμα καὶ μὲ τὸ σουρούπωμα, βρίσκονταν σὲ σύρε κ' ἔλα ἀδιάκοπο. Κ' ἡ ἀρχατιά, Κεφαλλονίταις μὲ τσαπιῖ κι' Ἀμπλανίτισσες μὲ καλάθια, περνολογοῦσαν ἀποκάτω ἀπ' τὸ παραθύρι. Κι' ἡ θάλασσα τοῦ ἔστειλε τὴν ἄρμη της, ὁ κάμπος τὴ μοσχολοιὰ του. Κι' ὅσο τὸν ἐνοιθε τὸν ἑαυτοῦ του σακατεμένο, τόσο τοῦ φαίνονταν ὁ κόσμος ὡραιότερος· κι' ὅσο τ' ἔβλεπε μαρῶμένα τὰ νιάτ' αὐτοῦ, τόσο τοῦ φαίνονταν ὁ κόσμος πῶς ξανάνιωσε. Ποῦ θὰ βρίσκονταν κι' αὐτὸς τέτοια ἐποχὴ! Ποῦ θ' ἀρμένιζε καὶ ποῦ θὰ δούλευε! Ζωὴ κι' αὐτὴ νὰ τῆνε ποῦμε!

Οἱ σύντροφοι δὲν τὸν ἐστάνειναν, ἐκύτταζαν μόνο νὰ τὸν καλοκαρδίσουν, καὶ ὅλο τοῦλεγαν πῶς θὰ σιάξῃ τὸ πόδι μὲ τὸν καιρό, καὶ καθὼς δὲν ἤθελε ν' ἀκούσῃ τίποτε γιὰ τοὺς γιατροὺς τοὺς διαβασμένους πῶς ἔγινε ἡ Ἀθῆνα, τοῦ μιλοῦσαν ὅλο γιὰ κομπογιαννίταις τοῦ χωριοῦ, ποῦ γιάτρευαν κάθε λογῆς ἀρρώστια μὲ τὰ δικά τους γιατροσόφια. Καί, καθὼς τυχαίνει πάντα, καθένας εὑρίσκει 'ς τὰ βῆθη τοῦ μυαλοῦ του μιὰν ἱστορίαν μ' ἕναν ἄρρωστο ἀποφασισμένο ἀπ' τὸ γιὰτρὸ καὶ γλυτωμένο ἀπ' τὸν κομπογιαννίτη. Μὰ καὶ νέοι καὶ γέροι, ψαράδες, καραβοκύρηδες, πραγματευτάδες, ξωμάχοι, γραφιάδες, ὁ δάσκαλος, ὁ παπᾶς, καὶ ὁ δήμαρχος ἀκόμα, κι' ὅλοι ὅσοι ἐρχόνταν καὶ τὸν ἔβλεπαν, ὅλοι τοῦδιναν γνώμην νὰ μὴ τὸ βάλῃ κατὰκαρδὰ, νὰ κἀν ὑπομονή, μὰ καὶ νὰ φεύγῃ μακριὰ ἀπὸ γιατροὺς. Τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς, δὲ χάθηκαν οἱ πρακτικοὶ αὐτοὶ κάνουν σωστὴ δουλειά.

Μία μέρα, τὸ δεκαπενταύγουστο, τρεχάτος ἦρθε τ' ἀποβραδὺς ὁ Γιαννάκος ὁ Ταρνάνακας. Ἐφθασεν ἀπ' τὸ χωριὸ τῆς Λυγαριᾶς ἕνας περὶφημος γιατρολόγος, ὁ Κοπανίτσας· καλεσμένος ἀπ' τὸ σπίτι τοῦ Μελέτη, γιὰ νὰ τοῦ γιάτρεψῃ τὴ φάγσσα. Ἦταν ἀκουσμένος 'ς ὅλην τὴ Ρούμελη, καὶ πέο' ἀκόμα, 'ς τὸ μισὸ Μωριά. Καὶ καθὼς τὸν παίρνουν μυρουδιὰ 'ς τὸ Θαλασσοχώρι, κόσμος καὶ κόσμος τρέχει νὰ τόνε βρῇ. Γιὰ κάθε ἀρρώστια ξέρει καὶ ὕλαις τῆς γιατρούει· χειροῦργος μοναδικός. Ὅσους κι' ἂν ρώτησε γι' αὐτὸν ὁ Γιαννάκος, τοῦ εἶπαν πῶς κάνει θαύματα. Γιατί νὰ μὴν τὸν φέρουν νὰ ἰδῇ τὸ Μητρο, τί θάχαναν!

Μὲ τὸν καὺμὸ ποῦ τραβοῦσε ὁ Μητρος τοὺς ἐκατάφερεν ἀγάλια ἀγάλια ὅλους ἐκείνους ποῦ τὸν ἀγαποῦσαν, ποῦ τὸν ἐσυγύριζαν καὶ τὸν παρκατέκονταν, τοὺς ἐκατάφερε καὶ πίστευαν πῶς τὸ χειρότερο κακὸ δὲν ἦταν πῶς χτύπησε τὸ πόδι του, ἀλλὰ πῶς θάμνε κοῦτσὸ τὸ πόδι του. Νὰ τὰ δοκιμάσουν ἔπρεπε ὅλα, γιὰ νὰ προλάβουν τέτοια συμφορὰ! Καὶ νὰ μὴν τὰ πολυλογῶ, τὸν ἔφεραν τὸν Κοπανίτσα. Τὸν ἤθελε τὸ παιδί, τὸν ἤθελεν ἡ μάνα, τὸν ἤθελεν οἱ τρεῖς τοὺς, κι' ὅλο τὸ συγγενολόγι. Καὶ ὅσους ρώτησαν, τοὺς εἶπαν: Νὰ τὸν πάρετε!

Φουστανελάς, ἀπάνω κάτω πενηντάρης, ψηλός, ξερχικανός, μυταρᾶς, καὶ σπανός, καὶ — μωρὸ παιδί — σημειωμένος. Σὰν νὰ τοῦ ξυνοφάνηκε τ' ἄρρωστο, καθὼς τὸν ἀντίκρουσε· μὰ τί νὰ κάμῃ πιά... Στραβὸς μ' ἕνα μάτι ποῦ ἔβλεπε γιὰ δύο ἀποκάτου ἀπ' τὴ μαυρίλα τῶν μαλλιαρῶν φρυδιῶν του. Μὰ μπῆκε 'ς τὸ σπίτι μ' ἕναν ἰσχυρὸν, μ' ἕναν ἰσχυρὸν! Τὸ κύτταξε τὸ πόδι, τὸ ζούπηξε, τὸ γύρισε.

— Θὰ 'ς τὸ γιάτρεψω, εἶπε· θὰ 'ς τὸ κάμω κατὰ πῶς ξέρω γώ.

— Ἀπ' τὸ Θεὸ καὶ 'ς τὰ χέρια σου, γιάτρε!

— Νὰ περάσουν πρῶτα τρεῖς τέσσαρες μέρες. Θὰ πάμε κατὰ τὸ πῶς τοῦ φεγγαριοῦ. Τώρα εἶνε ἡμέραις ἀχαμναῖς· θὰ βροῦμε τὴν καλὴν τὴ μέρα. Γιατί εἶνε ἡμέραις ποῦ καὶ ἀπλὴ αἷμα νὰ πάρῃς ἀπ' τὸν ἄνθρωπο, μπορεῖ νὰ τοῦ φέρῃς μεγάλην ἀρρώστια, μπορεῖ νὰ τὸν χαλάσῃς. Ἐχουμε τώρα δεκατρεῖς τοῦ μηνός· θὰ ἰδοῦμε εἰς τῆς δεκάξιν.

Κ' ἐγύρισε 'ς τὴν Δήμητρα προστάζοντας γοργά:

— Πέντε δράμια συναμικὴ, δέκα δράμια μαστίχα, ὀχτὼ δράμια βεβέντι, πέντε δράμια ἀρσενικὸ λίθινον, δύο δράμια πιπερόριζα, δύο δράμια κανέλλα· κοπάνισέ τα. Πάρε μία ὀκτὴ μέλι, βγάλε τὸν ἄφρό του, βράσε τα λιγὰκι μὲ τὸ μέλι, ὅστερ' ἀνακάτωσέ τα καλά, καὶ δίνε του νὰ τρώῃ· αὐτὸ εἶνε τὸ πλέον δυναμωτικὸ ματσοῦνι· μ' αὐτὸ μπορεῖ νὰ βυστάξῃ κάθε τι· ἔχει ἀνάγκη νὰ δυναμώσῃ...

Κι' ὅσο ποῦ νερθοῦν ἡ δεκάξιν, τῶστρωσε βερειὰ 'ς τὸ σπίτι· μῆτε ἀπὸ τὸ σπίτι τὸν ἔφιναν νὰ φύγῃ· ἔπρεπε νὰ τὸν εὐχαριστήσουν μὲ τὸ παραπάνω τὸ γιάτρ'· μῆτε κι' ὁ γιάτρ' εἶχεν ὄρεξι νὰ γυνάξῃ 'ς τὰ μαγειρεῖα τοῦ Θαλασσοχωριοῦ καὶ νὰ ξενοχτᾷ 'ς τὰ χάνια του. Κ' ἤτον ὅλο λόγια, κι' ὅλο ἱστοροῦσε τὰ πράγματα καὶ τὰ θάματα τῆς γιατροσύνης του. Κι' ὁ Γιαννάκος ὁ Ταρνάνακας, ὁ Μάρκος ὁ Κανίνις καὶ ἡ Ταρία Ταρέλα δὲν τὸν ἔφιναν ἀπ' τὸ πλάι τοὺς καὶ τὸν ἔκουγαν μὲ στόμα ὁλόνοιχτο.

Καὶ ξημέρωσεν ἡ μέρα ποῦ τὴν περίμεναν μὲ καρδιοχτύπι. Στῆς δεκάξιν τοῦ τρυγητῆ, μὲ

τοὺς μούστους καὶ τὰ πρωτοβρόχια, μὲ τὰ στερνὰ τὰ χελιδόνια καὶ τὰ στερνὰ σταφύλια, λέει ὁ Κοπανίτσας τοῦ Μῆτρο :

— Καρδιά κομμάτι· θὰ πονέσης λιγάκι, κ' ὕστερα ὅλα θὰ περάσουν.

— Ἀπὸ πόνους βαστάω, γιατρέ· μόνο τὸ πόδι μου...

Ὁ Κοπανίτσας ἔκαμε νόημα ἔς τὸ Μάρκο τὸν Κανίνια καὶ ἔς τοὺς ἄλλους δυό :

— Νὰ τὸν βαστάξετε καλὰ, μὰ καλὰ.. Κυρά, τὸ τοίμασες τ' ἀναγκόλι ;

Στὴ μέση τοῦ ὄντα ἔστρωσαν χράμια καὶ παπλώματα, κ' ἀπάνω ἐκεῖ τὸν ξάπλωσαν τὸ Μῆτρο.

— Ἐτοιμο τὸ ρακί; — Ἐτοιμο. Πιέ, Μῆτρο !

Κι' ὁ Μῆτρος τὸ ρούφηξεν, ὡς πενήντα δράμια.

— Γειά σου, θερίο !

Καὶ πιάνει καὶ τὸν βάνει ἀνάσκελα κ' ἀρπάζει τὸ πόδι τὸ δεξιόν, τὸ πονεμένο, καὶ τὸ σταυρώνει ἀπάνω ἔς τὸ ζερβὸ τὸν ὦμο· κ' ἀδράχνει καὶ τὸ ζερβὸ καὶ τὸ σταυρώνει ἀπάνω ἔς τὸ δεξιόν ὦμο. Κ' ἔπειτα δίνει μιά, καὶ πατάει, ναι ! πατάει ἀπάνω ἔς τὸ χτυπημένο πόδι. Ἐνα κρᾶκ ἀκούστηκε, κ' ἓνα μούγκρισμα, ἓνα λιονταρίσιο μούγκρισμα τοῦ βασανισμένου. Τὸ σπίτι ἐσείστηκε· κ' οἱ τρεῖς δὲν μποροῦσαν νὰ τὸν κρατήσουν, ὅπως ἀνατινάζονταν καὶ σπαρτάριζε.

— Βόηθα, Χριστὲ καὶ Παναγιά, ἔκραξε ἡ Δήμαινα.

— Μωρὲ μὴ λιγοψυχᾷς, Μῆτρο ! ἔκαναν οἱ ἄλλοι.

— Μ' ἔφαγες, ὦχ ! μούγκριζεν ὁ Μῆτρος.

— Τώρα εἶσαι σαῖνι ! σὲ δεκατέσσαρες μέραις θα βγῇς ὅζω !

Εἶπεν ὁ Κοπανίτσας καὶ πάλι ἐγύρισε ἔς τὴν Δήμαινα προστάζοντας γοργά :

— Μολύβι κοπανιστό, βάλετο ἔς τὸ ξεῖδι, νὰ κάμη δύο μέραις, ἔπειτα κάψε το καλὰ μὲ τὸ θειάφι, νὰ γεῖναι στάχτη· κ' αὕτῃ τῇ στάχτῃ ἀνακάτωσέ την μὲ χῶμα κόκκινο, κερὶ, λιθάνι, μαστίχα κ' ἀγουρόλαδο· καὶ βάλε την ἀπάνω ἔς τὸ πόδι τὴν ἀλοιφή πρῶτ' βράδυ.

Κι' ἄλλα λόγια δὲν ξανάειπεν, οὔτε πρόσταξεν. Ἐξῶ ἔς τὴν πόρτα τὸν περίμενε τὸ μούλαρι του. Ἐχῶσε ἔς τὸ σιλάχι του τὰ δυό εἰκοσιπεντάρικα ποῦ πῆρε κατὰ τὴ συμφωνία, ἔς τὸν ἄρρωστο καὶ τοὺς γεροὺς ἄφησε γειά, καὶ κανεῖς δὲν τὸν ξανάειδε.

Ἀπὸ τότε κ' ὁ Μῆτρος ὁ Ρουμελιώτης δὲν ξανάειδε προκοπή. Πέρασαν ἡ δεκατέσσαρες μέραις, κ' αὐτὸς δὲν εἶχε σηκωθῇ ἀπὸ τὸ στρώμα του· κ' οὔτε ποῦ ξανασηκώθη. Τὸ πόδι ἐπληγίωσε κ' ἀφόρμισε· κ' ὁ Μῆτρος μέσ' ἔς τὸ στρώμα σὰν παράλυτος, ἔρρευσεν ἀπ' τὴν ἄρρώστια κ' ἔλυωνεν ἀπὸ τὸν πόνο. Καὶ πέρασαν δυό μῆνες. Μπῆκεν ὁ χειμῶνας· νοτιά· σαράντα

μερονύχτια ἀδιάκοπη βροχή· χορτάριασαν οἱ τοῖχοι, κ' ὁ μολυβένιος οὐρανὸς ἐβάρινε τὴν καρδιά, κ' ἡ νοτιά τρυποῦσε τὰ κόκκαλα· ἀλλοίμονο ἔς τὸν ἄρρωστο !

Ἐτυχε τὸ χειμῶνα ἐκεῖνον νὰ διαβῇ ἀπὸ τὸ Θαλασσοχώρι κ' ἄλλος γιατρολόγος. Αὕτῃ τῇ φορὰ τὰ μαντάτα τᾶφερν ὁ Μάρκος ὁ Κανίνιας. Ἐπесαν μιά φορὰ ἔς τὰ χέρια τῶν γιατρολόγων· ἦταν, φαίνεται, γραφτὸ νὰ μὴ γλυτώσουν ἀπ' τὰ χέρια τους. Μέσα ἔς τὴ μαύρη στάχτη τοῦ καύμοι φτάνει μιά τιποτένια ἀφορμή, παραμικρὸ ἄκουσμα, μίαν ἐλαφρὴ πνοή, κ' ἡ σπίθα τῆς ἐλπίδας τινάζεται ἀπ' τὴ στάχτη. Κι' ἄλλος γιατρὸς ἦρθε ; Λαχτάρησεν ὁλόκληρο τὸ σπίτι γύρω ἔς τὸν ἄρρωστο. Νὰ τὸν πάρουμε κ' αὐτόν. Χειροῦργος ἦταν κ' αὐτός, Μωραίτης, Κουζουνόπουλος ἐκράζονταν. Φάνηκε μὲ φούμαρα. Δικὴ του ὑπόθεσι τὸν ἔφερε ἔς τὸν τόπο ἐκεῖ· βιαστικὸς ἦταν· δὲν τὸν ἐσύμπερε νὰ μείνῃ γιὰ ἓναν ἄρρωστο· μιά φορὰ πάλι νὰ τὸν ἰδῇ δὲν βγαίνει τίποτε. Ἐπρεπε νὰ τὸ πάρῃ δουλειὰ ξεχωριστή, καὶ νὰ κάμη ταχτικὴ κούρα· μῆνες χρειάζονται, καιρὸς, ὑπομονή. Ἐχουν παρὰ νὰ τοῦ μετρήσουν ; ἔτσι καὶ καλὰ· εἰ δὲ μὴ, δὲν ἔχει τίποτ' ἄλλο νὰ τοὺς πῇ. Κ' ἡ μάνα τοῦ Μῆτρο, καὶ τ' ἀχώριστα συντρόφια, τὸ πῆραν ἀπόφασι. Μάζωξαν ὅ,τι εἶχαν καὶ δὲν εἶχαν, ξεπουλημάτ' ἀπὸ δῶ, δανεικὰ ἀπὸ κεῖ, ἀνοίχτηκαν κομποδέματα, βοήθειαι ἐδόθησαν—γενναῖα φέρθηκαν κ' οἱ θαλασσινοὶ γιὰ τὸν κατακαυμένο τὸ Μῆτρο — κ' ἔτσι τοῦ εἶπαν τοῦ Κουζουνόπουλου :

— Πεντακόσαις δραχμαῖς θὰ σοῦ δώσουμε· μὰ νὰ τὸν γιατρέψῃς πρῶτα. Τῆς βάζουμε σὲ δεύτερο χέρι. Θὰ τῆς πάρῃς ἀπὸ τὸν Παπαθύμιο.

— Ἄς εἶνε κ' ἔτσι, εἶπεν αὐτός, καὶ θρονιάστηκε ἔς τὸ σπίτι τοῦ βαρεμένου.

Καὶ δὸς τοῦ μαντζούνια ἔς τὸν ἄνθρωπο, δὸς τοῦ βεντούζαις ἔς τὸ πόδι καὶ βυζιγάντια κ' ἀλοιφαῖς· καὶ σήκωναν καντύλαις ἢ ἀλοιφαῖς· κ' ἡ καντύλαις ἔσπαναν, κ' ἔτρεχεν ὕλη, κ' ἄνοιξε πληγὴ τὸ πόδι, κ' ἔβαζε μέσα φτύλι, καὶ τὴν ἄλλαζε κάθε μέρα, καὶ τὴν ἄνοιγε κάθε αὐγὴ, καὶ τὴν ἄρμεγε. Πενήντα μέραις τὸ ἐπιχειρίστηκε μὲ τέτοιον τρόπο. Καὶ τῆς πενήντα ἔτρωγε κ' ἔπινε κ' ἐκοιμώτου· ἔς τὸ σπίτι, σὰν πασσὰς, καὶ ξόδευεν ἡ Δήμαινα. Καὶ πᾶει καλλίτερα, κ' ὅλο καὶ καλλίτερα ἔλεγε ἔς ὅσους τὸν ἐρωτοῦσαν. Στὰ στερνὰ ζήτησε καὶ καμμιὰ πενήνταριὰ δραχμαῖς. — Πᾶει καλλίτερα, κ' ὅλο καὶ καλλίτερα ! — Καὶ τῆς πῆρε κ' οὔτε ποῦ ξαναφάνηκε.

Κι' ὁ βαρεμένος μέρα τῇ μέρα κ' ὦραν τὴν ὥρα πῆγαινε χειρότερα. Καὶ ξαναφάνηκε ἔς τὸ σπίτι ὅχι πλέον ὁ γιατρολόγος τῆς Λυγαριάς, οὔτε ὁ Μωραίτης, ἀλλ' ὁ γιατρὸς τοῦ Θαλασσο-

χωριού, ὁ πρῶτος ποῦ τὸν εἶχε κυττάξῃ. Πάλι ἔς τὰ πόδια του ἔπεσαν. Ἀλλ' ὅταν τὸν ξανάειδεν ὁ γιατρός τὸν ἄρρωστον ὕστερ' ἀπὸ ἑπτὰ ὀχτὼ μῆνες ποῦ τὸν ἄφησε, τόσο τὸν λυπήθηκε, ποῦ ξέχασε καὶ νὰ θυμώσῃ ἀκόμα καὶ νὰ φωνάξῃ καθὼς ἐσυνειθίζε· λιγάκι καὶ ὀχλαίγῃ· μὰ δὲν ἔβγαναν ἀπὸ τὰ μάτια του δάκρυα.

— Ἀκόμα ἔς τὸ στρῶμα εἶσαι; τοῦ εἶπε· καὶ τι θάκαμες! Ἀμ' δὲ μ' ἀκοῦτε, δὲ μ' ἀκοῦτε, μωρὲ σκυλιὰ! Δὲ σοῦ εἶπα νὰ μὴν τὸ κουνήσῃς τὸ πόδι;

Τὸ κύτταξε τὸ πόδι, τὸ ξανακύτταξε, καὶ καθὼς τὸν εἶδεν ἐκεῖνον ἔτσι ἀμίλητο καὶ ἀποσωμένο,

— Αἱ! δὲν ἔχεις τίποτε, τοῦ ξαναλέει, θὰ γίνῃς καλά.

Ἀλλὰ κρυφὰ ἔς τὴ μάννα του, καὶ ἔς τὰς ἄλλαις ποῦ παρᾶστεκαν, εἶπε ξερὰ καὶ παστρικά:

— Ἀδύνατο νὰ γιατρευτῇ. Οἱ τσαρλατάνοι ποῦ φέρατε τὸν σκότωσαν τὸν ἄνθρωπο· κόπηκαν τὰ νεῦρα κ' ἔμασαν· γάγγραινα δουλεύει βαθείᾳ· δὲ γλυτώνει· ἂν δὲν τοῦ κοπῇ τὸ πόδι, Κυττάχτε τ' ὀγλήγορότερο νὰ τὸν πᾶτε ἔς τὴν Ἀθῆνα· προφτάστε τον.

Τρεῖς μέραις καὶ τρεῖς νύχτες ἡ χήρα ἡ Δήμαινα, τὰ δυὸ τῆς τᾶδέρφια, ὁ γυρολόγος κ' ὁ σιδεράς, ὁ Μάρκος ὁ Κανίνιας, ὁ Γιαννάκος ὁ Ταρνάμακας κ' ἡ Ταρία Ταρέλα, ὁ Παπαθύμιος, ὁ δάσκαλος κ' ὁ δήμαρχος, πολέμουσαν νὰ τὸν καταφέρουν. Τρεῖς μέραις καὶ τρεῖς νύχτες ὅλα τᾶκουγε, κ' ἔδινε πάντα μιὰν ἀπόκρισι, τὴν ἴδια κ' ἀπαράλλαχτη:

— Κάλιο θάνατος παρὰ νὰ περπατῶ μ' ἓνα πόδι!

Ἡ ἀλήθεια εἶνε πῶς κ' ὁ δήμαρχος κ' ὁ δάσκαλος κ' ἡ Ταρία Ταρέλα κ' ὁ Γιαννάκος ὁ Ταρνάμακας κ' ὁ Μάρκος ὁ Κανίνιας κ' ὁ σιδεράς κ' ὁ γυρολόγος κ' ἡ χήρα ἡ Δήμαινα τὸν εἶχαν ἀπορασίῃ· δὲν πίστευαν ἔς ἀνθρώπου τέχνη πιά· γραπτὸ τοῦ ἦταν, ἔλεγαν, κ' ἀπ' τοῦ θεοῦ τὸ θέλημα περίμεναν. Δὲν ἤθελαν νὰ τὸν στενοχωρήσουν καὶ πολὺ, κ' οὔτε νὰ τὸν ξεγυλάσουν, οὔτε νὰ τὸν πᾶνε ἔς τὴν Ἀθῆνα στανικά. Τὸ κάτω κάτω, ἂς μὴν τὸ κρύβουμε, ὅλοι τοὺς ἀνετριχιάζαν βαθύτερα ἀπὸ κάθε τι, σὰν ἐφαντάζονταν τὸ Μῆτρο μονοπόδαρο. Τί πεθαμένος, τί σακατεμένος! Καλὰ καλὰ δὲν μπορούσαν νὰ τὸ ξεχωρίσουν, τὸν ἀπὸ τᾶλλο, τὰ δυὸ κακὰ. Ὅσο γιὰ τὴ χήρα Δήμαινα, ἀπὸ μῆνες τώρα εἶχε λίγα λόγια καὶ πολλή συλλογὴ. Ἐνὰς στοχασμὸς λίγο λίγο ἀνέβαινε κ' ἀπλώνονταν ὅσο ποῦ ξεχείλισε μέσα ἔς τὸ νοῦ τῆς. — Τὸ παιδί τὸ εἶχαν μαγεμένο! Ἡ ἀρρώστια του δὲν ἦτον ἀρρώστια τοῦ θεοῦ, τὸ κακό του δὲν ἦτον ἀνθρωπινὸ κακό· ἐδῶ δὲν παίζει τύχη, ἐδῶ εἶνε μάγια, τοῦ ἄλλου κόσμου σύνεργα.

Τῆς Μόρφως ἡ μητέρα, ἡ Γαρουφαλιά μὲ τ' ὄνομα, ποῦ ρίχνει τὰ χαρτιά καὶ ξορκίζει τ' ἀερικά, μάτιασε τὸ παιδί, βάλθηκε νὰ τὸ ξελογιάσῃ μὲ τὴν κόρη τῆς. Κι' ἀφοῦ εἶδε πῶς τῆς ξέφυγε ἀπ' τὰ χέρια, κ' ἄλλης θυγατέρα θὰ τὸ ἔπαιρνε, βάλθηκε νὰ τὸ ξεπαστρέψῃ· σωστά τῆς εἶπεν ἡ Ἀργύρω. Μιὰ βραδεῖα ἡ Ἀργύρω, γυρνώντας ἀπὸ τὴ βρούσι μὲ τὴ βαρέλα τῆς, εἶδε δυὸ γυναῖκες μισοσκεπασμέναις ἔμπρὸς ἀπ' τὸ σπίτι τῆς Δήμαινας· κ' εἶδε ἔς τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ τὴν ψηλότερη νὰ φοβερίζῃ μὲ τὸ χέρι τῆς τεντωμένο πρὸς τὸ σπίτι, καὶ τὴν ἄλλη τὴν κοντοῦλα νὰ κράζῃ μὲ στρίγκλικη φωνή: «Καλὰ ἔχω!» Καὶ τῆς γνώρισεν ἡ Ἀργύρω, τὴ Γαρουφαλιά καὶ τὴ Μόρφω! Καλὰ τῆς τᾶχαν πῇ κ' ἡ Λάμπραινα, κ' ἡ Ντορογιάννενα κ' ἡ Καρασεβδοῦ κ' ἡ Μαριγῶ ἡ ζωντοχήρα· βοῦίξεν ὅλο τὸ Θαλασσοχώρι· δὲν ἦταν πιά μυστικό. Ἡ Γαρουφαλιά βάλθηκε νὰ τὸν ξεπαστρέψῃ μὲ τὰ μάγια τὸ Μῆτρο τῆς, νὰ μὴν ἰδῇ πιά προκοπὴ. Τράβηξε κατὰ τὴν Ἀρταν ἡ Γαρουφαλιά κ' ἤρρε τῆς Τούρκισσαις, τῆς μάγισσαις, καὶ τῆς πῆρε σημάδια. Κ' ἡ Μόρφω ἡ σκρόφα, ἀπ' τὴν ἡμέρα ποῦ ἀρρεβωνιάσθηκε ἔς τὸ Μελίσσι· ὁ Μῆτρος, τὸν ἔγραψε μὲ τοὺς πεθαμένους, καὶ τοῦ ἔκανε συλλεΐτουργο, κ' ἔβαλε καὶ τὸν μνημόνεψεν ζωντανὸ ἔς τῆς τρεῖς καὶ ἔς τῆς ἐννιά, ἔς τῆς σαράντα, τὰ τριμῆνια, τὰ ξαμῆνια, τὸ χρονιάτικο. Μάννας κόρη! Κι' αὐτὰ τὰ μάγια εἶν' ἀλάθευτα· ἔς ὅποιον τὰ ρίξουν, ξεπατώνεται. Ἀχ! ἡ σκύλα ἡ Μόρφω! Εἶχε στείλ' ἡ μάννα τῆς προξενιά τῆς Δήμαινας· προξενιά γιὰ τὸ Μῆτρο. Κ' ἡ Δήμαινα εἶχε εἰπῇ ἔς τὴν προξενήτρα·

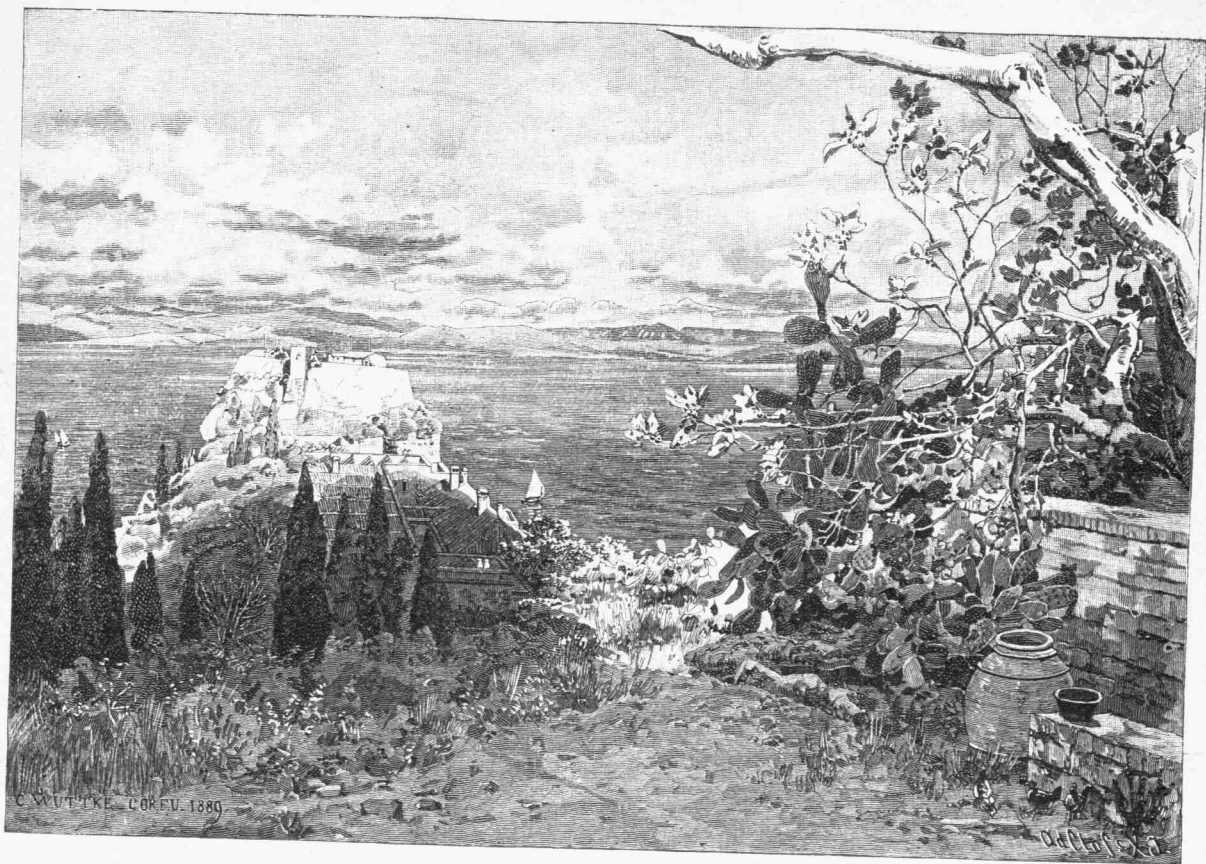
— Ἐγὼ τ' ἀνάθρεψα μὲ τὴν τοῖτα τῆς σαῖτας καὶ τῆς χηριᾶς τὰ πάθη, καὶ τὸ βγαλὰ παλληκάρι εἰκοσιοχτὼ χρονῶ· καὶ τώρα π' ἄρχισα νὰ βλέπω τὸ καλὸ του, θὰ τὸ παντρέψω μικρὸ μικρό; Καὶ ποῖαν νὰ πάρῃ; τὴ Μόρφω!

Καὶ πάλι ἔβαλε κ' ἄλλη προξενήτρα, κ' ἀποκρίθη καὶ ἔς αὐτὴ:

— Ἐγὼ νίθουμι κ' ἀπονίθουμι· ἂν τὴ θέλῃ, ἂς τὴν πάρῃ. Μὰ ἔς τὸ σπίτι μου νὰ μὴν τὴ ξαναιδῶ!

Καὶ σὲ λιγάκι ὁ Μῆτρος ἔλλαξε δαχτυλίδια μὲ τὴ Φρόσω τοῦ Σεβδᾶ.

Ἡ χήρα ἡ Δήμαινα ἄφισε κατὰ μέρος τοὺς γιατροὺς μὲ τὰ γιατροσόφια τους, κ' ἀντὶ νὰ πάρῃ τὸ παιδί νὰ τρέξῃ ἔς τὴν Ἀθῆνα, τ' ἄφισεν ἓνα πρῶτ' ἔς τὸ στρῶμα καὶ τράβηξε κατὰ τὴν Πάτρα. Πῆγε κ' ἤρρε τὴ γρηὰ τὴ Μάντισσα, ποῦ ζοῦσ' ἐκεῖ ἔακουσμένη ἔς ὅλη τὴ Ρωμηοσύνη· ποῦ μάντευε γιὰ τὴν ἀγάπη καὶ γιὰ τὴν ἔχτρα, γιὰ τὸν ἀπάνου καὶ γιὰ τὸν κάτω κόσμο, γιὰ τὴ ζωὴ καὶ γιὰ τὸ θάνατο· ποῦ γιάτρειε τὸ μπόδεμα καὶ τὸ μάτιασμα, ποῦ εἶχε γνωριμίαις μὲ τῆς νεοαῖδες, κ' ἔπαινε κουθέντες μὲ τὰ ζωτικά.

Η ΚΕΡΚΥΡΑ ΚΑΙ ΤΑ ΒΟΥΝΑ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Τὴν ἤρε 'ς τὴν ἀπάνω χώρα, μέσα 'ς ἓνα καλύβι, σκυμμένη ἀπάνου σὲ χαλκοματένια πέταλα, σὲ ντύματα φιδιοῦ, σὲ λύκου δόντια, σὲ χορτιά καὶ σὲ κόκκαλα, σὲ μπαλσαμωμένα κοράκια, σὲ μαγικά βοτάνια, σὲ μύρια σύνεργα. Καθὼς τὴν εἶδε τὴ Δήμαινα, κούνησε τὸ κάταπρο μαντιλωμένο κεφάλι τῆς, καὶ τῆς εἶπε :

— Ξέρω γιατί 'ἤρθε· γιὰ τὸ παιδί σου ! Σημάδια του ἔφερες;

Κ' ἡ Δήμαινα ποῦ ἦταν ὠρμηγεμένη, τῆς ἔδωσε σημάδια ἀπ' τὰ μαλλιά του.

— Καλά· αὐριο τὴν αὐγὴ νάρθη· νὰ πάρης ἀπόκρισι.

Καὶ γύρισε τὴν αὐγὴ καὶ ἄκουσεν ἀπὸ τὸ στόμα τῆς μάντισσας :

— Ἀδύνατο νὰ γιαιτρευτῇ· τῶχουν κάμωμα φοβερό ! Τὴν ὥρα ποῦ ἔπεσε καὶ χτύπησε, — πρὶν πέση, — δώδεκ' Ἀρμένισσαις ἔτρωγαν καὶ γλεντοῦσαν· πᾶντ' ἀπάνου 'ς τὸ τραπέζι τους. (Καὶ τῆς ἔδειξε μιὰ φλοῦδ' ἀπὸ λεμόνι.) Ἡ μιὰ, καθὼς τὸν εἶδε, τὸν ζηλοφθόνεσε, τὸν ἐπιρῶξε, τὸν ἔρριξε, τὸν τσάκισε. Τὸν ἔχουνε 'ς τὸ μάτι ἡ Ἀρμένισσαις, — Θεὸς φυλάξῃ ἀπὸ τέτοια στοιχειά — γιὰτ' ἦταν ἀπὸ καιρὸ μαγεμένο τὸ παιδί σου, καὶ ἦταν γραμμένο μὲ τοὺς πεθαμένους !

Καὶ τῆς ἔδωσε βοτάνια μαγικά, νὰ τοῦ δίνη τὸ ζουμί τους, ὅταν τόνε θυμῶνῃ ὁ πόνος, νὰ

τοῦ περνᾷ. Κ' ἐνοίωσεν ἡ Δήμαινα πῶς γιὰ παρηγοριὰ τῆς τᾶδινε, καὶ ὄχι γιὰ γιαιτριά.

Καὶ γύρισε 'ς τὸ Θαλασσοχώρι καὶ 'ς τὸ γυιό τῆς ἔφερε μόνο τὰ βότανα τῆς μάντισσας, χωρὶς νὰ τοῦ φανερώσῃ καὶ τὰ λόγια τῆς. Καὶ ὁ γυιὸς τὴν περίμενε σὰν τὸ χελιδόνι τοῦ Μαρτιοῦ. Δὲν ἄκουγεν ἀπὸ γιαιτρούς, ἀλλὰ τὰ μάγια τὰ πίστευε. Γιὰ τοῦτο κ' ὕστερα ἀπὸ λίγον καιρὸ, σὰν ἔφεραν ἀπ' τὸ Μελίσι γιὰ νὰ τὸν ἰδῇ μιὰ μάντισσα, μιὰν Ὁδριά, ὁ Μῆτρος τὴν ἐδέχθηκεν ἐκεῖ 'ς τὸ στρώμα καρφωμένος, ὅπως δέχονταν καπετάνιος τὸ πρίμο τ' ἀεράκι 'ς τὰ ταξείδια του. Ὅσον τ' ἀχνό του πρόσωπο ἄστραψαν τὰ μάτια του, κ' ἓνα χαμόγελο, σὰν ἄστρο σὲ φουρτουνιασμένον οὐρανό, τοῦ γλύκανε τὰ χεῖλη. Μονάχα μιὰ φορὰ τὸν εἶδεν ἔτσ' ἡ Φρόσω του, ἡ ἀρραβωνιαστικιά του, καὶ ὄχι ἄλλος κανεὶς. Ἡ Ὁδριά λίγαίς μέραις εἶχε ποῦ ἐφάνῃ 'ς τὸ Μελίσι ἀπὸ τὰ Γιάννενα. Τὴν εἶχε κλέψῃ ἓνας Γιαννιώτης, καὶ τὴν ἔφερεν ἐκεῖ· βαφτίστηκε καὶ στεφανώθηκεν. Ἐρωτοχτυπημένη, νιοφώτιστη, νιόπαντρη, καὶ μάντισσα ! Καθαρομελάχεινη, λυγερή, μορφοκαμωμένη, καὶ γλυκόλογα· τί χρειαζόνταν ἡ μαγικὴ τῆς μπρὸς 'ς τὰ ματιά τῆς ! Ἐσκύψε καὶ τὸν κύτταξε ἡμερὰ καὶ σπληχνικά, καὶ ὁ Μῆτρος ἐφαντάστηκε πῶς τέλειωσαν τὰ βάσανα, καὶ δὲν ἀπόμεινε ἄλλο, παρὰ νὰ

τόνε πάρη απ' τὸ χέρι καὶ νὰ τοῦ εἰπῇ: Σήκω καὶ περπάτησε! Κι' αὐτὸς νὰ σηκωθῇ καὶ νὰ περπατήσῃ. Τὰ πιστεύε τὰ μάγια, τὸν μάγευεν ἡ ὡμορφιά.

Ἡ Ὠβριὰ ζήτησε τὸ δεξί του τὸ πόδιμα.

Καὶ διώρισε κι' αὐτὴ κάτι χόρτα, νὰ τὰ πίνῃ βρασμένα μὲ κρασί.

Τὸ βράδυ ἔπεσαν νὰ κοιμηθοῦν. Χειμῶνας ἦτον ἀκόμη, μὰ ἡ νύχτα ἦταν ἀνοιξιὰτικη, κατ'άστερη. Ἡ Δήμαινα μονάχη ξενοχτοῦσε τὸ Μῆ-

O. WUTTKE. CORPU 1889.

QUELLEN CARDACHIS.

Η ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ ΒΡΥΣΙΣ ΚΑΡΔΑΚΙ

καὶ τὸ πῆρε κ' ἔριξε κάτι μέσα 'ς αὐτό, κάτι ποῦ ἔμοιαζε σὰν διάργυρο, καὶ πρόσταξε νὰ τὸ βάλουν ἐξω, πάνω 'ς τὰ κεραμίδια νὰ ξενοχτήσῃ.

— "Ὅ,τι κι' ἂν ἀκούσετε τὴ νύχτ' ἀπόψε, τοὺς εἶπε, νὰ μὴ μιλήσετε. Καὶ πάλι ξανάειπε 'ς τοὺς ἄλλους τοῦ σπιτιοῦ:

— Γιὰ νὰ ἰδῆτε πῶς κιντουνεῖ τὸ παιδί ἀπὸ κάματομα! τὸ τσάκισαν οἱ νεράιδες τὸ παιδί.

τρο: 'ς τὸ πλάγι του ἔστρωνε κ' ἔπαρτε· πολ-
λαις φοραῖς ξημερώνονταν 'ς τὸ πόδι. Τὴ νύχτα
ἐκείνη, κι' ὅλη τοῦ κόσμου τὴν ὑγεία καὶ τὴν ξε-
γνιασία νὰ κρύβαν μέσα τους, πάλι δὲ θὰ κλει-
οῦσαν μάτι μάνη καὶ παιδί. Θυμοῦνταν τὰ λό-
για τῆς Ὠβριᾶς: «"Ὅ,τι κι' ἂν ἀκούσεται' ἀπόψε,
νὰ μὴ μιλήσετε!" Καὶ τοὺς διὸ ἕνας φόβος τοὺς
ἐτάραζε καὶ μιὰ ἐλπίδα τοὺς ἐξέσταινε. Στὸν

πλατὺν ὄντα τὸ κρεμαστὸ καντύλια θαμποφωτᾷ κι' ἄλλο δὲ ξεχώριζαν μέσα ἐκεῖ παρὰ τὸ εἰκονοστάσι μὲ τὸ μαυρισμένον τὸ Χριστὸ καὶ τὸν ἀσημωμένον ἄι-Νικόλα, κ' ἓνα τρομπόνι μ' ἓνα κουπί, καὶ τὰ δύο παραρριχτὰ σὲ μιὰ γωνιά τοῦ τοίχου. Κι' ὁ Μῆτρος κάρφωνε ἄγρυπνος τὸ μάτι ἀπ' τὸ καντύλι 'ς τὰ κονίσματα κι' ἀπὸ κεῖ 'ς τὴ γωνιά, σὰν κάτι τι νὰ καρτεροῦσε νᾶβγη ἀκόμα κι' ἀπ' αὐτὰ ποῦ ξάνοιγε μονάχα 'ς τὸ σκοτάδι ἐκεῖ, κάτι μυστικὸ κι' ἀνέλπιστο, καὶ μέτα 'ς τὸ σκοταδερὸ τὸ φῶς ὁ ἴσκιος πῶ-ριχνε ὁ Χριστὸς καὶ τ' ἀσημένιο φέγγος τ' ἄι Νικόλα, καὶ τοῦ κουπιοῦ τὸ μακρὸς καὶ ἡ θωριά τοῦ τρομπονιοῦ σμίγανε καὶ φάνταζαν καὶ γίνονταν μαυράδια ἀλλόκοτα καὶ σχήματα ποῦ σειοῦνταν σὰ νὰ κρυφομίλαγαν καὶ πλάσματα ἀλλόκοτα ποῦ λίγο μόνον ἔλειπε γιὰ νὰ ξεσκεπασθοῦν, καὶ νὰ φανερωθοῦνε ζωτικαῖς καὶ μοίραις καὶ ψυχαῖς. . . . ποῦς ξέρει τί θὰ φανερώνοταν! Κι' εἶχε χτυπόκαρδο ὁ καυμένος, κι' ὁ νοῦς του ἦταν γεμάτος ἀπὸ ἱστορίαις ἄλλου κόσμου καὶ παραμύθια ἄλλου καιροῦ, κ' ἐπρόσμενε σὰν κατὰδικος νὰ ἰδῇ: θὰ τάνε κόψουν ἢ θὰ τοῦ δώσουν χάρι; Καὶ σὰν ἦρθαν τὰ μεσάνυχτα, ἐκεῖ ποῦ ἡ νύχτα ἦταν ἀνοιξιὰτικὴ κατὰστερη, γεμάτη σιγαλιά, ψηλά 'ς τὰ κεραμίδια τοῦ σπιτιοῦ ἔσπαυε μεγάλη ταραχή, χαλίγια πέφτουν, σὰ νᾶστησαν πετροπόλεμο τοῦ σπιτιοῦ, χαλάζι λές καὶ βίχνει ὁ οὐρανὸς ἀπάνου 'ς τὴ σκεπή· σφυρίγματα γροικιοῦνται, μιλήματα ἀκούγονται. Ταράζεται τὸ πάτωμα, βογγοῦν τὰ παραθύρια, τρίζουν ἢ πόρτες, μπροστὰ εἰς τὰ μάτια τοῦ παιδιοῦ χοροπηδοῦν παράξενα καντύλια καὶ κονίσματα καὶ φῶτα καὶ σκιαίς. Πιάνετ' ὁ ἀνασασμός του· δὲ μπορεί, ἀλλ' οὔτε καὶ ποῦ θέλει νὰ μιλήσῃ· θυμᾶται τῆς Ὠβριάς τὰ λόγια, τρέμει μὴν τοῦ πάρου νερὰ ἰδες τὴ μιλιὰ, μὲ τὸ μακρὸν ῥαβδί ποῦ κρατοῦσε 'ς τὸ πλευρὸ κουνάει τὴ μάννα του μήπως κοιμᾶται καὶ δὲν ἔννοιωσε τί ἔτρεχε· κ' ἡ μάννα δίχως νὰ μιλήσῃ χτυπάει 'ς τὸ πάτωμα, γιὰ νὰ τοῦ πῇ πῶς ἦταν ἔξυπνη καὶ τὰ κατὰλαβε. Κι' ἀπὸ τὴν ὥρα ἐκεῖνη μάννα καὶ παιδί στέκονταν ἄσειστοι κι' ἀμίλητοι καὶ καρτεροῦσαν, καὶ κάθε κρότος εἶχε πᾶψη κ' ἡ σιγαλιά ξαναχύθηκε, κι' οἱ δύο τοὺς ἄκουγαν, ὅλο κι' ἄκουγαν σφυρίγματα, πετροβολαῖς, φωναῖς, ὡς τὰ ξημερώματα.

Καὶ ξημερώνοντας, νὰ κ' ἡ Ὠβριά! Τῆς λὲν τί ἔτρεξε τὴ νύχτα· ζητάει τὸ πόδιμα ποῦ ξενύχτησε 'ς τὰ κεραμίδια, τὸ κυττάει καλὰ καλὰ, λιγάκι συλλογίζεται, γλυκογελάει τοῦ Μήτρον, καὶ λέει χωριστὰ τῆς Δήμαινας:

— Δὲ σὰς τὸ εἶπα ἐγὼ; τὸ παιδί εἶνε μαγεμένο· τῶν ἀδυνάτων νὰ γιαιτρευτῇ. Ἄν πιάνονταν ἀπ' τὴν ἀρχὴ μὲ τὰ μαντολόγια καὶ δὲν ἐμπλεκε μὲ γιαιτρούς, θὰ γλύτωνε· αὐτὸ εἶν' ἡ ἀλήθεια!

Κι' ὅσο τοὺς ἀπέλπιζαν κι' ἡ μάντισσες, τόσο 'ς τὰ μαντολόγια ἔρριχναν τῆς ἐλπίδες τοὺς. Κ' ἡ Δήμαινα μὲ τ' ἀδέρφια τῆς, τὸ γυρολόγο καὶ τὸ σιδερεῖ, πῆραν στερνὴ μεγάλη ἀπόφασι. Ὅσον Ἐπαχτο ἐξοῦσεν ἓνας μάντις. Διάβαζε τῇ Σολομωνική· δὲν ἦταν παῖζε γέλασε· μέσα 'ς αὐτὴ μάθαινε πῶς γιαιτρεύονταν κ' ἡ πιὸ κακὴ ἀρρώστια. Εὐόριζε τὰ δαιμόνια, μέσα σὲ ἀσκή τὰ κλειοῦσε καὶ μέσα σὲ ἀγγεῖα τὰ φυλάκωνε, γιαιτ' εἶχε τὴ σφραγίδα τοῦ Σολομώντος καὶ μ' αὐτὰ τὰ σφράγιζε. Γνώριζε ποῦ φυτρῶνε τὸ τετράφυλλο τριφύλλι καὶ μ' ἐκεῖνο ἔκανε ὑποταχτικούς του τὰ ζωτικά. Κ' ἔστειλαν 'ς τὸν Ἐπαχτο τὴν Ταρία Ταρέλα μὲ χρήματα, μὲ γράμματα, μὲ σημάδια καὶ μὲ χίλια παρκάλια. Ὁ μάντις πιὰ θάλεγε τὸν τελευταῖο λόγο· τὸ πῆραν ἀπόφασι· δὲν εἶχαν πλέον νὰ ἐλπίσουν ἀπὸ πούθενά.

Καὶ μ' ἓνα ψαροκάϊκο κίνησεν ἡ Ταρία Ταρέλα ἴσα κατὰ τὸν Ἐπαχτο. Κ' ἔφθασεν ἀπὸ βραδύς, καὶ δίχως νὰ ξανασάνῃ, νὰ ξεκουραστῇ, δίχως νὰ πῇ κανενὸς τίποτε, ῥωτῶντας καὶ γυρεύοντας, τὸν κῆρε τὸ μάντι τὸ ἴδιο τὸ βράδυ. Κι' ὁ μάντις ἦταν ἓνας παλαιοκαριὸς κιτριναρῆς, μὲ κάτι μακρὰ γένεια ὀλόμαυρα· μιλοῦσε σιγαλὰ καὶ ποτέ του δὲ γελοῦσε. Τοῦ ἔβαλε 'ς τὸ χέρι ἡ Ταρία Ταρέλα ἓνα δεκάρικο καὶ τοῦ λέει:

— Νὰ κυττάξῃς ἓνα ποῦ δὲ μπορεί, καὶ νὰ τὸν κάμῃς καλὰ!

Κι' ὁ μάντις ζήτησε κι' αὐτὸς σημάδι—τρίχες ἀπ' τὰ μαλλιά τοῦ Μήτρον—κι' ἀπεκρίθηκεν εὐθὺς:

— Αὐριο τὸ πρωτὶ 'ς τῆς τέσσερις μὲ τὸ σαλέπι νὰ βρεθῇς ἐδῶ.

Καὶ τὸ πρωτὶ 'ς τῆς τέσσερις μὲ τὸ σαλέπι ὁ μάντις ἔλεγε 'ς τὸ σύντροφο τοῦ Μήτρον:

— Μῆτρο τόνε λὲν τὸ βαρεμένο, 'ς τὸ Θαλασσοχώρι κάθεται, τὸ σπῆτι του εἶνε ἀντίκρυ ἀπὸ τὴν ἐκκλησιά· χήρα ἡ μάννα του, Δήμαινα τήνε κράζουν.

Καὶ τᾶχασεν ἡ Ταρία Ταρέλα, κι' ἀνατρίχασε· δὲν τοῦ εἶχε εἰπῇ τίποτε, μήτε καὶ μὲ κανέναν ἄλλο εἶχε μιλήσῃ ἐκεῖ 'ς τὸν Ἐπαχτο. Καὶ νὰ τώρα ποῦ τᾶξερν ὅλα ὁ μάντις! κι' ἔκαμε τὸ σταυρὸ του.

Καὶ γλήγορα γλήγορα ὁ μάντις τοῦ εἶπε τότε:

— Νὰ μαυροφορέσῃς ἀπὸ τώρα! Τὸν ἀδυνάτων ἀδύνατον νὰ ἰδῇ προκοπή. Ὅλα τὰ μάζωξα κι' ὅλαις τῆς πρόσταξα. Κι' ἀπὸ παντοῦ ἀγροίκαγα: Ὅ,τι μέλλει δὲν ξεμέλλει, κι' ὅ,τι γράφει δὲν ξεγράφει. Τᾶχ' ἡ Μοῖρα 'ς τὸ χαρτί, πελέκι δὲν τὰ κόβει. Τὸν ἔφαγαν τὰ μάγια τῆς ἀγάπης· κακὰ στοιχεῖα τὸν χτύπησαν. Σύντε-κνε, πάρ' το ἀπόφασι.

Ἐπεται τὸ τέλος

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ